

положення про стимулювання показників за виконання бюджетних показників тощо), які після трансформації в управлінські рішення стають важелями впливу керівної системи підприємства на керовану.

Шведчиков О. А.,
аспірант кафедри
«Оподаткування»
Східноукраїнського національного
університету імені Володимира
Даля (м. Луганськ), Україна

Schvedchykov O.A.
post graduate student of taxation
department of
Volodymyr Dal East Ukrainian
National University (Lugansk),
Ukraine

**ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ
ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМСТВА»**

**TO DETERMINATION OF
CONCEPT ESSENCE
«DEVELOPMENT OF
ENTERPRISE»**

Проведено аналіз понять системи розвитку підприємства. Запропоновано авторське визначення поняття «розвиток підприємства».

The analysis of concepts of the system of enterprise development is carried out. Author determination of concept «development of enterprise» is proposed.

Сучасне промислове підприємство знаходиться під значним впливом непередбачуваних та динамічних у часі факторів зовнішнього середовища. В особливій мірі це твердження стосується вітчизняних промислових підприємств. Соціально-економічні трансформації, що тривають в Україні, значно посилюють ризики та непередбачуваність зовнішнього середовища. Вітчизняні підприємства, працюючи в умовах відносно високого рівня інфляції і недобросовісної конкуренції, завищених кредитних ставок, залежності від світових цін на енергоресурси, повинні гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища та впроваджувати свої проекти змін. Ступінь адекватності економічної поведінки підприємства в цих умовах стає найважливішим фактором його розвитку. Тому проблема розвитку підприємства в умовах впливу факторів зовнішнього середовища набуває особливої актуальності.

Дослідження проблеми розвитку промислового підприємства необхідно проводити у відповідності з концепцією сталого роз-

витку, яка знайшла широке використання в економічній теорії і практиці в останні роки. Але, по перш ніж досліджувати проблему сталого розвитку промислового підприємства, необхідно визначитися з поняттєво-категоріальним апаратом розвитку підприємств взагалі. Зокрема, потребує визначення зміст понять «підприємство» та «розвиток» стосовно тих підприємств, що працюють в умовах впливу непередбачуваних факторів зовнішнього середовища.

Визначення основних понять та категорій є початковим етапом досліджень у будь-якій предметній області, від якості проведення якого залежить вибір як напрямків подальших досліджень, так і відповідного методологічного інструментарію цих досліджень.

Термін «підприємство» має декілька аспектів: юридичний, соціальний, економічний та ін. Так, у тлумачному словнику термінів ринкової економіки [1, с. 141] підприємство розглядається як самостійний господарюючий суб'єкт, який є юридичною особою, створений для виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг з метою задоволення суспільних потреб та отримання прибутку. З точки зору системного підходу підприємство розглядається як виробнича система, «...енергетичні та силові потужності якої призначені для використання речовин та енергії (сировини, матеріалів, енергоресурсів, тощо), що запозичені у зовнішнього середовища з метою створення необхідних матеріальних благ, призначених для суспільного використання» [2, с. 57].

Теоретичні аспекти розвитку розглядалися у працях соціологів, філософів, економістів, фахівців з державного управління. Слід відзначити, що вивченню різних аспектів розвитку підприємства присвячені праці закордонних (Є. Альман, У. Бивер, М. Альберт, Р.Н. Холт), російських (Л.І. Абалкін, Л.Р. Абдулліна, Л.В. Донцова, Ю.М. Каптейн, Л.М. Родіонова, Р.С. Сайфулін, Г.В. Савицька, А.Д. Шеремет) та вітчизняних (Л.Є. Довгань, М.М. Лепа, Л.С. Макуха, А.І. Пушкарь, О.В. Раєвнева, Н.О.Сімченко, Л.А. Юзик) учених.

Згідно філософського тлумачення, розвиток є необоротна, направлена, закономірна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів [3, с. 561]. М.Г. Білопольський розглядає розвиток як безперервний процес різних форм взаємодій, тобто впливів середовища на систему і системи на середовище [2, с. 17, 283]. С.І. Ожегов під розвитком розуміє «...процес закономірних змін, переходу з одного стану в інший, більш досконаліший, перехід із старого якісного

стану в новий, від простого до складного, від нижчого до вищого» [4, с. 643]. У визначенні Е.М. Короткова, розвиток — це сукупність змін, які ведуть до появи нової якості і зміцнення життєздатності системи, її здатності створювати опір силам зовнішнього середовища [5, с. 296]. У межах теорії концептуального аналізу і проектування систем організаційного управління термін «розвиток» розглядається як «... придбання нової якості в тому чи іншому напрямку». Таким чином, змістовну й сутнісну сторони розвитку визначають такі складові: сукупність змін, придбання нової якості та процес взаємодій. Перша компонента підкреслює спрямованість процесу розвитку, друга — характеризує його кінцевий результат, а третя компонента демонструє механізм досягнення результату, пов'язаного з придбанням нової якості.

Дослідження різних підходів до визначення понять «підприємство» та «розвиток» дозволило сформулювати авторське трактування поняття «розвиток підприємства» в такий спосіб: розвиток підприємства — це сукупність змін, що відбуваються на підприємстві та обумовлюють процес його переходу у новий більш якісний стан шляхом різних форм взаємодій з елементами внутрішнього та зовнішнього середовищ, спрямованих на підвищення життєздатності підприємства.

Запропонована дефініція, враховуючи існуючі підходи до визначення поняття «розвиток», уточнює поняття «розвиток» стосовно підприємства в аспекті відображення механізмів досягнення результатів розвитку.

Література

1. Новиков В.А. Толковый словарь: термины рыночной экономики / В.А.Новиков. — М.: Наука, 1994. — 233 с.
2. Белопольский Н.Г. Энвайроника — наука о развитии и совершенствовании общества и мира / Н.Г. Белопольский. — Донецк—Мариуполь: ИЭП НАН Украины, 1997. — 331 с.
3. Философский энциклопедический словарь [сост. Л.Ф. Ильичев и др.]. — М.: Сов. энциклопедия, 1983. — 840 с.
4. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. — М.: Изд-во «Азбуковник», 1998. — 944 с.
5. Коротков Э.М. Концепция менеджмента / Э.М.Коротков. — М.: Дека, 1997. — 304 с.